

Merkwaardige zaken, mij bekend

Ditmaal een minder smakelijke milieu-affaire

"In de twintiger jaren placht het Koninklijke Zeister Harmonie Muziekgezelschap in de zomermaanden éénmaal per maand, als ik het goed heb op een woensdagavond, in zijn muziektent in het Walkartpark te concerneren. De "Harmonie" was vanuit de tent in de tuin van hotel Schneider daarheen verplaatst wegens verkeersproblemen en datzelfde verkeerslawaaï (vooral de knarsende tram destijds!) deed haar ook uit het park verdwijnen.

Wij zien nu maar af van allerlei andere omstandigheden, die dergelijke openluchtconcerten ongunstig gingen beïnvloeden. Het gaat hier ook niet om de ongunstige beïnvloeding van het milieu door lawaai. En het zij verre van ons om blaasmuziek in de avond als lawaai te kwalificeren. De "Alte Kameraden Marsch" is iets anders dan een knarsende tram.

Neen: de zeister burgerij en wat zomergasten zaten aan tafeltjes in het park, omringd door een grote schare van minderbedeelden. Ze kregen hun consumpties, de kinderen meestal "Ranja met een rietje", vanuit de Oranjerie in het park. Nu kwam mijn vader, in die tijd gemeentearchitect en als zodanig "opperbaas" van de gemeentelijke parken tot de ontstellende ontdekking dat de exploitant van deze openluchtverversingssalon voor het toebereiden van zijn limonades gebruik maakte van de in de Oranjerie aanwezige zogenaamde kiebelton, dat wil zeggen een vat van waaruit vloeibare mest over de diverse bloembedden werd verspreid. Ik geloof niet dat dit destijds aanleiding tot vragen in de gemeenteraad heeft geleid. Die tijd was daar nog niet rijp voor.

De gemeentelijke mestvaalt werd bijvoorbeeld ingericht aan de Blikkenburgerlaan op een van de Broedergemeente gepacht terrein, direct achter de huizen aan de Dribergseweg. Daar woonde onze oude huisdokter Kortlandt en wanneer hij met zijn huurkoetsje voorrijdend aan ons een professioneel bezoek bracht, zei hij wel eens dat het bij hem thuis niet zo prettig rook. Ook de zweminrichting

aan de vaalt had zo zijn bezwaren. Wat verder stroomopwaarts loosden er riolen op en ook de koeien waren niet "stuben-rein".

Het enkele ziektegeval van "Weill" verschafte de huisarts (f 5,- per visite) weer wat werk. Vele huizen beschikten in die tijd nog over een pomp in de keuken. Men vond een dergelijke installatie van de buitenplaatsen tot in de daggelderswoningen.

Dat het water zich direct naast de faecaliënafvoer van de toiletten bevond, gaf weinigen reden tot zorg. Wel onze scheidekundeleraar Van Zanten op het lyceum, die bij zijn lessen dit zeer beeldend tot uitdrukking placht te brengen. En om heel eerlijk te zijn: aanzetten tot verbetering waren er ongetwijfeld, maar van doorzetten was slechts hier en daar sprake.

Sinds 1902 bestond voor Zeist en een aantal omliggende gemeenten een gezondheidscommissie. Vóór 1927 loosden de zeister riolen op de Biltse en Zeister Grift en bij de sterk in aantal groeiende bevolking nam de vervuiling van de openbare wateren in de omtrek van de uitlozing- en de schippersloot (Lageweg/Slotvijver), Slotvijvers, zwemplaats onrustbarend toe. In 1927 stelde het gemeentebestuur een afdoende verbetering in uitzicht, iets waarmee de gezondheidscommissie erg gelukkig was: de uitlozing van het gemeenteriool zal worden verplaatst naar een terrein aan de Biltse Grift, beneden de Koppelsluis (mr Fr.A. Beunke, de gezondheidscommissie voor Zeist c.a. 1902-1927, blz. 25). Daarmee zal de gemeente Zeist dan meer en de gemeente De Bilt (niet vertegenwoordigd in de gezondheidscommissie!) minder gelukkig zijn geweest.

Tenslotte: de zeister bouwverordening van 1904 bevatte de bepaling, dat alleen een bouwvergunning mocht worden verleend, wanneer het water door de gezondheidscommissie was goedgekeurd. Op pompen werd dus nog gerekend. Maar hoe stond het met de pompen van de bestaande bebouwing?

J. Meerdink